– the principle of specificity, which provides the reality of tactical recommendations for working with evidence, the completeness and effectiveness of the developed algorithms, the certainty and accuracy of their content and its compliance with modern judicial practice, objectivity and typicality of situations faced by subjects of criminalistic activity on stage of court proceedings;

– the principle of promptness, which means the optimal combination of procedural and criminalistic tools in order to achieve the overall goal of criminal proceedings and aims to develop the methodical criminalistic complexes to ensure the optimal pace of litigation, when the least time achieves the greatest effect of procedural activities;

– the principle of planning (phasing), which requires that all processes, actions, operations in court proceedings, carried out on a planned basis, ensuring its progressive movement towards the strategic goal of criminal proceedings, which requires differentiation of methodical algorithms developed by criminalistics in accordance with successive stages of court proceedings;

– the principle of situationality (situational conditionality), which is the priority of creating algorithms for resolving typical situations that arise at the relevant stages of the proceedings and are characteristic of all or most criminal cases, regardless of the criminal qualification of the event under investigation.

Keywords: *criminalistics, methodical of court proceedings, principles of court methodical.*

УДК 343.977
DOI: 10.31733/2078-3566-2021-3-289-293

Інна СІЧКОВСЬКА©
кандидат юридичних наук, доцент
(Львівський державний університет внутрішніх справ)

ОСОБЛИВОСТІ ВЗАЄМОДІЇ ДІЗНАВАЧІВ З ОПЕРАТИВНИМИ ПІДРОЗДІЛАМИ НАЦІОНАЛЬНОЇ ПОЛІЦІЇ УКРАЇНИ

Висвітлено питання особливостей взаємодії дізнавачів з оперативними підрозділами Національної поліції України. Визначено, що варто розуміти під взаємодією працівників підрозділів дізнання з оперативними підрозділами Національної поліції України. Уточнено класифікацію, форми та принципи такої взаємодії**.** Взаємодія дізнавача та оперативного підрозділу під час досудового розслідування у формі дізнання має встановлені законодавцем межі: може здійснюватися на будь-якому етапі досудового розслідування у формі дізнання, але обов'язково повинна закінчуватись із закриттям кримінального провадження або з направленням до суду обвинувального акта, клопотання про застосування примусових заходів медичного або виховного характеру, клопотання про звільнення особи від кримінальної відповідальності. Під час розслідування кримінальних правопорушень дізнавачі здійснюють взаємодію з працівниками оперативних підрозділів органів Національної поліції, органів безпеки, Національного антикорупційного бюро України, Державного бюро розслідувань, органів, що здійснюють контроль за додержанням податкового і митного законодавства, органів Державної кримінально-виконавчої служби України, органів Державної прикордонної служби України на основі Конституції України, Кримінального кодексу України, Кримінального процесуального кодексу, Законів України «Про Національну поліцію», «Про оперативно-розшукову діяльність» та ін.

Дізнавач, здійснюючи свої повноваження відповідно до вимог КПК України, є самостійним у своїй процесуальній діяльності, втручання в яку осіб, що не мають на те законних повноважень, забороняється.

Основним завданням взаємодії підрозділів дізнання Національної поліції України з іншими структурними підрозділами Національної поліції є запобігання кримінальним правопорушенням, їх виявлення та розслідування, притягнення до встановленої законодавством відповідальності осіб, які їх учинили, відшкодування завданої кримінальними правопорушеннями шкоди, відновлення порушених прав та інтересів фізичних і юридичних осіб.

Ключові слова: *дізнавач, взаємодія, оперативні підрозділи Національної поліції України, форми взаємодії, принципи взаємодії.*

© І. Січковська, 2021
ORCID iD: https://orcid.org/0000-0002-9437-8850
i.sichkovska@ukr.net

Постановка проблеми. Правильно обрані форми та способи взаємодії дізнавачів з оперативними підрозділами Національної поліції України є важливою умовою успішного розслідування кримінальних проступків. Для успішного вирішення завдань кримінального провадження дізнавач повинен дотримуватися визначених принципів взаємодії, розуміти головне її завдання та мінімізувати можливі проблеми, які виникають під час взаємодії з оперативними підрозділами Національної поліції України під час досудового розслідування.

Аналіз публікацій, в яких започатковано вирішення цієї проблеми. Підрозділи дізнання Національної поліції України почали працювати з липня 2020 року, відповідно і питання взаємодії дізнавачів з іншими підрозділами Національної поліції України не достатньо висвітлені в науковій літературі. Частково деякі питання роботи підрозділів дізнання Національної поліції досліджували в своїх працях такі науковці: А. Кунтій, С. Чернявський, Л. Удалова, Р. Дударець, В. Рожнова, М. Климчук та інші.

Тому **метою** нашого дослідження є висвітлення особливостей взаємодії дізнавача з оперативними підрозділами Національної поліції України.

Виклад основного матеріалу. Під взаємодією між дізнавачем і працівниками оперативних підрозділів треба розуміти спільну діяльність в узгодженому визначенні та здійсненні слідчих дій, оперативно-розшукових та інших заходів під керівництвом дізнавача з метою ефективного вирішення завдань кримінального судочинства.

Основним завданням взаємодії підрозділів дізнання Національної поліції України з іншими структурними підрозділами Національної поліції є запобігання кримінальним правопорушенням, їх виявлення та розслідування, притягнення до встановленої законодавством відповідальності осіб, які їх учинили, відшкодування завданої кримінальними правопорушеннями шкоди, відновлення порушених прав та інтересів фізичних і юридичних осіб.

Дізнавачам, як і слідчим, оскільки вони провадять розслідування кримінальних проваджень, надається і ширше коло повноважень щодо розслідування кримінальних правопорушень, зокрема такі, як давати доручення оперативним підрозділам [7, с. 206].

Під час розслідування кримінальних правопорушень дізнавачі здійснюють взаємодію з працівниками оперативних підрозділів органів Національної поліції, органів безпеки, Національного антикорупційного бюро України, Державного бюро розслідувань, органів, що здійснюють контроль за додержанням податкового і митного законодавства, органів Державної кримінально-виконавчої служби України, органів Державної прикордонної служби України на основі Конституції України, Кримінального кодексу України, Кримінального процесуального кодексу, Законів України «Про Національну поліцію», «Про оперативно-розшукову діяльність» та ін.

Основними принципами взаємодії є:

1) швидке, повне та неупереджене розслідування кримінальних правопорушень;

2) самостійність дізнавача в процесуальній діяльності, втручання в яку осіб, що не мають на те законних повноважень, забороняється;

3) оптимальне використання наявних можливостей органів досудового розслідування та оперативних підрозділів Національної поліції України у запобіганні, виявленні та розслідуванні кримінальних правопорушень;

4) дотримання загальних засад кримінального провадження;

5) забезпечення нерозголошення даних досудового розслідування [3].

Ця взаємодія може бути епізодичною або тривалою.

Епізодична взаємодія передбачає виконання працівником оперативного підрозділу доручень про проведення окремих слідчих (розшукових) дій або негласних слідчих (розшукових) дій. Коли щодо кримінального провадження виникає необхідність спільно вирішити низку питань, взаємодія здійснюється протягом *тривалого часу* і, переважно, організовується з початку досудового розслідування у формі дізнання.

Під час виконання доручень дізнавача, прокурора співробітник оперативного підрозділу користується повноваженнями дізнавача. Співробітники оперативних підрозділів не мають права здійснювати процесуальні дії у кримінальному провадженні за своєю ініціативою або звертатися з клопотаннями до слідчого судді чи прокурора (ч. 1, 2 ст. 41 КПК). Доручення дізнавача, прокурора щодо проведення слідчих (розшукових) дій та негласних слідчих (розшукових) дій під час досудового розслідування у формі дізнання є обов'язковими для виконання оперативним підрозділом (ч. 3 ст. 41 КПК).

Взаємодія дізнавача зі співробітником оперативного підрозділу здійснюється в процесуальних (правових) і непроцесуальних (організаційних) формах.

До процесуальних форм взаємодії належать: виконання співробітниками оперативного підрозділу доручень дізнавача щодо проведення слідчих (розшукових) дій та негласних слідчих (розшукових) дій, сприяння співробітниками оперативного підрозділу дізнавачу в проведенні окремих слідчих (розшукових) дій і негласних слідчих (розшукових) дій, використання дізнавачем відомостей, одержаних співробітниками оперативних підрозділів унаслідок негласних слідчих (розшукових) дій, для прийняття певних процесуальних рішень під час здійснення досудового розслідування у формі дізнання щодо проведення слідчих (розшукових) дій, обрання запобіжних заходів, розшуку підозрюваних і осіб, які вчинили кримінальні правопорушення.

До непроцесуальних форм взаємодії дізнавача зі співробітниками оперативних підрозділів належать: спільний аналіз та оцінка оперативної обстановки й результатів роботи, узгоджене планування слідчих (розшукових) дій і негласних слідчих (розшукових) дій, спільне використання науково-технічних засобів, криміналістичних та оперативно-довідкових обліків.

Взаємодія дізнавача та оперативного підрозділу під час досудового розслідування у формі дізнання має встановлені законодавцем межі: може здійснюватися на будь-якому етапі досудового розслідування у формі дізнання, але обов'язково повинна закінчуватись із закриттям кримінального провадження або з направленням до суду обвинувального акта, клопотання про застосування примусових заходів медичного або виховного характеру, клопотання про звільнення особи від кримінальної відповідальності [4, с. 28].

Відомості досудового розслідування (дізнання та досудового слідства) можна розголошувати лише з письмового дозволу дізнавача або прокурора і в тому обсязі, в якому вони визнають можливим.

Дізнавач, прокурор попереджають осіб, яким стали відомі відомості досудового розслідування у формі дізнання, з огляду на участь у ньому, про їх обов'язок не розголошувати такі відомості без їх дозволу. Незаконне розголошення відомостей досудового розслідування у формі дізнання тягне за собою кримінальну відповідальність, встановлену законом.

Така заборона зумовлена тим, що передчасне розголошення даних дізнання може перешкодити встановленню істини в кримінальному провадженні, зокрема призвести до знищення доказів співучасниками кримінального правопорушення або іншими зацікавленими в результатах кримінального провадження особами, створить умови для ухилення осіб, причетних до вчинення кримінального правопорушення тощо. Крім того, передчасне і неконтрольоване розголошення даних досудового розслідування у формі дізнання може завдати шкоди не тільки повному й об'єктивному дослідженню обставин кримінального провадження, але й законним інтересам потерпілого, свідка, інших учасників кримінального судочинства.

Тому для того щоб не допустити небажану втрату відомостей про обставини досудового розслідування у формі дізнання у кримінальному провадженні, прокурор, дізнавач у необхідних випадках попереджають будь-кого з учасників судочинства, незалежно від джерела чи способу отримання ними даних і ступеня поінформованості, про обов'язок не розголошувати без їх дозволу даних досудового розслідування у формі дізнання, які їм стали відомі. Винні в цьому несуть кримінальну відповідальність за ст. 387 КК.

Відповідно до ст. 387 Кримінального кодексу України розголошення без письмового дозволу прокурора, слідчого або особи, яка провадила оперативно-розшукову діяльність, даних оперативно-розшукової діяльності або досудового розслідування особою, попередженою в установленому законом порядку про обов'язок не розголошувати такі дані, – карається штрафом від п'ятдесяти до ста неоподатковуваних мінімумів доходів громадян або виправними роботами на строк до двох років.

Розголошення даних оперативно-розшукової діяльності, досудового розслідування, вчинене суддею, прокурором, слідчим, дізнавачем, працівником оперативно-розшукового органу незалежно від того, чи брала ця особа безпосередню участь в оперативно-розшуковій діяльності, досудовому розслідуванні, – карається штрафом від ста до трьохсот неоподатковуваних мінімумів доходів громадян або арештом на строк до шести місяців, або обмеженням волі на строк до трьох років, з позбавленням права обіймати певні посади або займатися певною діяльністю на строк до

трьох років [10, с. 217].

Дія, передбачена ч. 2 ст. 387 Кримінального кодексу України, якщо розголошені дані ганьблять людину, принижують її честь і гідність, – карається обмеженням волі на строк від трьох до п'яти років з позбавленням права обіймати певні посади або займатися певною діяльністю на строк до трьох років.

Попередження про недопустимість розголошення і дозвіл на розголошення (якщо такий був) доцільно фіксувати в протоколі певної дії, результати якої дізнавач забороняє розголошувати, або в окремому протоколі, або в іншому документі (наприклад, підписці). Це дисциплінуватиме учасників процесу та інших осіб і в майбутньому надасть змогу обґрунтовано вирішити питання про їх кримінальну відповідальність.

Дані досудового розслідування у формі дізнання можуть бути оголошені лише з дозволу дізнавача або прокурора і в тому обсязі, в якому вони визнають це можливим, якщо розголошення не суперечить інтересам досудового розслідування у формі дізнання і не пов'язане з порушенням прав і законних інтересів учасників кримінального судочинства.

Розголошення даних про приватне життя учасників кримінального судочинства без їх згоди не допускається. Згода учасника кримінального судочинства на розголошення даних про його приватне життя повинна бути виражена в письмовій формі та міститися в матеріалах кримінального провадження.

Висновки. Взаємодія дізнавачів та працівників оперативних підрозділів під час досудового розслідування у формі дізнання має встановлені законодавцем межі: може здійснюватися на будь-якому етапі досудового розслідування у формі дізнання, але обов'язково повинна закінчуватись із закриттям кримінального провадження або з направленням до суду обвинувального акта, клопотання про застосування примусових заходів медичного або виховного характеру, клопотання про звільнення особи від кримінальної відповідальності.

Список використаних джерел

1. Про затвердження Положення про організацію діяльності підрозділів дізнання органів Національної поліції України : наказ МВС від 20.05.2020. № 405. URL : https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0491-20#Text.

2. Про затвердження Порядку взаємодії між органами та підрозділами Національної поліції, закладами охорони здоров'я та органами прокуратури України при встановленні факту смерті людини : наказ МВС України від 29.09.2017 № 807/1193/279. URL : https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3460-17.

3. Про затвердження Інструкції з організації взаємодії органів досудового розслідування з іншими органами та підрозділами Національної поліції України в запобіганні кримінальним правопорушенням, їх виявленні та розслідуванні : наказ МВС України від 07 липня 2017 р. № 575. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0937-17.

4. Благута Р. І., Кунтій А. І., Хитра А. Я. Взаємодія слідчого з іншими підрозділами під час досудового розслідування : навч. посіб. Львів : ЛьвДУВС, 2018. 204 с.

5. Бровко Н. І., Сімакова С. І. Інститут кримінальних проступків як механізм спрощеного порядку досудового розслідування. *Юридичний науковий електронний журнал*. Київ, 2020. С. 298–301.

6. Благута Р. І., Ангеленюк А.-М. Ю., Гуцуляк Ю. В. Досудове розслідування : навч. посіб. / за заг. ред. Ю. А. Комісарчук та А. Я. Хитри. Львів : ЛьвДУВС, 2019. 600 с.

7. Кашпур, А. С. Кримінальні проступки: поняття та правові засади кримінального провадження. *Актуальні питання криміналістики та судової експертизи* : матеріали Всеукр. науково-практ. конф. (м. Київ, 19 листопада 2020 року). Київ, 2020. С. 205–207.

8. Кунтій, А. І., Хитра А. Я., Кіцул, Ю. С. Аспекти строку провадження дізнання в кримінальних провадженнях проти статевої свободи та статевої недоторканості дітей. *Актуальні проблеми досудового розслідування та судового розгляду злочинів проти статевої свободи та статевої недоторканості дітей, шляхи їх вирішення* : матеріали Міжнародної науково-практ. конф. (м. Київ, 19 червня 2020 року). Київ, 2020. С. 136–138.

9. Палюх В. А. Поняття та система загальних положень досудового розслідування. *Традиції та інновації розвитку приватного права в Україні: освітній вимір* : матеріали VIII Всеукр. науково-практ. конф. (м. Полтава, 7 червня 2019 р.). Полтава : ПУЕТ, 2020. С. 144–148.

10. Соловей О. М. Законодавство про кримінальні поступки: порівняльний аналіз. *Юридичний бюлетень* / редкол.: О. Г. Предместніков та ін. Одеса : ОДУВС. 2020. Вип. 13. С. 216–220.

Надійшла до редакції 27.08.2021

References

1. Pro zatverdzhennia Polozhennia pro orhanizatsiiu diialnosti pidrozdiliv diznannia orhaniv Natsionalnoi politsii Ukrainy [About the statement of the Situation on the organization of activity of divisions of inquiry of bodies of National police of Ukraine] : nakaz MVS vid 20.05.2020 r. № 405. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0491-20#Text [inUkr.].

2. Pro zatverdzhennia Poriadku vzaiemodii mizh orhanamy ta pidrozdilamy Natsionalnoi politsii, zakladamy okhorony zdorovia ta orhanamy prokuratury Ukrainy pry vstanovlenni faktu smerti liudyny [About the statement of the Order of interaction between bodies and divisions of National police, health care institutions and bodies of prosecutor's office of Ukraine at establishment of the fact of death of the person] : nakaz MVS Ukrainy vid 29.09.2017 № 807/1193/279. URL : https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3460-17 [inUkr.].

3. Pro zatverdzhennia Instruktsii z orhanizatsii vzaiemodii orhaniv dosudovoho rozsliduvannia z inshymy orhanamy ta pidrozdilamy Natsionalnoi politsii Ukrainy v zapobihanni kryminalnym pravoporushenniam, yikh vyiavlenni ta rozsliduvanni [About the statement of the Instruction on the organization of interaction of bodies of pre-judicial investigation with other bodies and divisions of National police of Ukraine in prevention of criminal offenses, their detection and investigation] : nakaz MVS Ukrainy vid 07 lypnia 2017 r. № 575. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0937-17 [inUkr.].

4. Blahuta R. I., Kuntii A. I., Khytra A. Ya. (2018) Vzaiemodiia slidchoho z inshymy pidrozdilamy pid chas dosudovoho rozsliduvannia [Interaction of the investigator with other units during the pre-trial investigation] : navch. posib. Lviv : LvDUVS, 204 p. [inUkr.].

5. Brovko N. I., Simakova S. I. (2020) Instytut kryminalnykh prostupkiv yak mekhanizm sproshchenoho poriadku dosudovoho rozsliduvannia [The institute of criminal offenses as a mechanism of simplified pre-trial investigation]. Yurydychnyi naukovyi elektronnyi zhurnal. Kyiv, pp. 298–301 [in Ukr.].

6. Blahuta R. I., Anheleniuk A.-M. Yu., Hutsuliak Yu. V. (2019) Dosudove rozsliduvannia [Pre-trial investigation] : navch. posib. / za zah. red. Yu. A. Komissarchuk ta A. Ya. Khytry. Lviv : LvDUVS, 600 p. [inUkr.].

7. Kashpur, A. S. (2020) Kryminalni prostupky: poniattia ta pravovi zasady kryminalnoho provadzhennia [Criminal misdemeanors: concepts and legal bases of criminal proceedings]. *Aktualni pytannia kryminalistyky ta sudovoi ekspertyzy : materialy Vseukr. naukovo-prakt. konf. (m. Kyiv, 19 lystopada 2020 roku).* Kyiv, pp. 205–207 [inUkr.].

8. Kuntii, A. I., Khytra A. Ya., Kitsul, Yu. S. (2020) Aspekty stroku provadzhennia diznannia v kryminalnykh provadzhenniakh proty statevoi svobody ta statevoi nedotorkanosti ditei [Aspects of the term of inquiry in criminal proceedings against sexual freedom and sexual integrity of children]. *Aktualni problemy dosudovoho rozsliduvannia ta sudovoho rozghliadu zlochyniv proty statevoi svobody ta statevoi nedotorkanosti ditei, shliakhy yikh vyrishennia : materialy Mizhnarodnoi naukovo-prakt. konf. (m. Kyiv, 19 chervnia 2020 roku).* Kyiv, pp 136–138 [in Ukr.].

9. Paliukh V. A. (2020) Poniattia ta systema zahalnykh polozhen dosudovoho rozsliduvannia [The concept and system of general provisions of pre-trial investigation]. *Tradytsii ta innovatsii rozvytku pryvatnoho prava v Ukraini: osvitnii vymir : materialy VIII Vseukr. naukovo-prakt. konf. (m. Poltava, 7 chervnia 2019 r.).* Poltava : PUET, pp. 144–148 [inUkr.].

10. Solovei O. M. (2020) Zakonodavstvo pro kryminalni postupky: porivnialnyi analiz [Legislation on criminal concessions: a comparative analysis]. Yurydychnyi biuleten / redkol.: O. H. Predmestnikov ta in. Odesa : ODUVS. Issue 13, pp. 216–220 [inUkr.].

ABSTRACT

Inna Sichkovska. Peculiarities of interaction of investigators with operative subdivisions of the National Police of Ukraine. The scientific article is devoted to the issues of peculiarities of interaction of investigators with operative subdivisions of the National Police of Ukraine. It is determined that it should be understood as the interaction of employees of inquiry units with operational units of the National Police of Ukraine. The classification, forms and principles of such interaction are specified. The interaction between the coroner and the operative unit during the pre-trial investigation in the form of an inquiry has limits set by the legislator: it can be carried out at any stage of the pre-trial investigation in the form of an inquiry, but must end with the closure of criminal proceedings. application of coercive measures of medical or educational nature, petition for release of a person from criminal liability.

When investigating criminal offenses, investigators interact with employees of operational units of the National Police, security agencies, the National Anti-Corruption Bureau of Ukraine, the State Bureau of Investigation, bodies supervising compliance with tax and customs legislation, the State Penitentiary Service of Ukraine, the State Border Guard services of Ukraine on the basis of the Constitution of Ukraine, the Criminal Code of Ukraine, the Criminal Procedure Code, the Laws of Ukraine «On the National Police», «On operational and investigative activities», etc.

The investigator, exercising his powers in accordance with the requirements of the CPC of Ukraine, is independent in his procedural activities, interference in which persons who do not have the legal authority to do so is prohibited.

The main task of interaction of inquiry units of the National Police of Ukraine with other structural subdivisions of the National Police is prevention of criminal offenses, their detection and investigation, bringing to justice the perpetrators, compensation for damage caused by criminal offenses, restoration of violated rights and interests of individuals.

Keywords: *investigator, interaction, operational units of the National Police of Ukraine, forms of interaction, principles of interaction.*